

DATOS IDENTIFICATIVOS

Dificultades de Aprendizaxe e Intervención Baseada nos Procesos de Atención e Planificación

Materia	Dificultades de Aprendizaxe e Intervención Baseada nos Procesos de Atención e Planificación			
Código	O05M053V01102			
Titulación	Máster Universitario en Dificultades de Aprendizaxe e Procesos Cognitivos			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	García Señorán, María del Mar			
Profesorado	Deaño Deaño, Manuel García Señorán, María del Mar			
Correo-e	msenoran@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/masteraprendizaje/			
Descrición xeral	Esta materia forma parte do módulo de Formación en procesos cognitivos e dificultades da aprendizaxe. Considera o interese crecente que pola conduta, a cognición, a aprendizaxe, a memoria, a percepción, o pensamento, a linguaxe, a emoción e a conciencia teñen as neurociencias. A súa fusión coa bioloxía celular e molecular, coa conduta e a mente e a ciencia do encéfalo. A acción do encéfalo subxace a toda conduta, tal como comer, andar, nadar, pensar, ler ou crear unha obra de arte. En definitiva, as funcións da mente. Os trastornos do comportamento que caracterizan á enfermidade mental podería entenderse como alteracións da función cerebral. Neste contexto analízanse relacións cerebro-mente-conduta e os diversos modelos explicativos das funcións mentais que posibilitan e dos efectos do dano sobre elas. Céntrase esta materia na análise dos modelos dos procesos cognitivos de atención e planificación; a súa relación co logro escolar; deseño, aplicación de programas de intervención e avaliación da súa eficacia para a mellora nos dominios da aprendizaxe, así como dos procesos cognitivos subxacentes.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Comprender la naturaleza cognitiva y neurológica de los procesos cognitivos de Planificación, Atención y Codificación y su relación con las dificultades de aprendizaje
A2	Evaluar las condiciones experimentales de investigación en los procesos cognitivos
A3	Diseñar y evaluar la eficacia de programas de intervención en alumnos y alumnas con dificultad de aprendizaje (DA).
A4	Transmitir el conocimiento derivado de la investigación dentro del grupo de manera que permita generar nuevas aplicaciones y resolver problemas originados por las DA
A5	Elaborar documentos científicos e informes para la difusión de los trabajos realizados por los alumnos y alumnas tanto a nivel académico, como divulgativo y según los formatos exigidos en cada contexto
A6	Trabajar en grupos la elaboración de documentos para su difusión científica y divulgativa, reuniendo en una síntesis de conocimientos la aportación de cada estudiante, así como un avance de conjunto para posteriores estudios
B1	Comprender la aplicabilidad del conocimiento empírico para la investigación en dificultades de aprendizaje
B2	Analizar y sintetizar estudios experimentales que permitan evaluar desde una perspectiva científica y aplicada el conocimiento en el ámbito de las dificultades de aprendizaje
B3	Habilidades para la transmisión del conocimiento científico y de conclusiones, tanto a la comunidad científica como a la sociedad en general

B4	Gestionar mediante grupos altamente especializados la información y la comunicación con fines de investigación y difusión
B5	Promover la investigación y desarrollar instrumentos y procedimientos que sean sensibles al reconocimiento de las diferencias entre mujeres y hombres, procedencia y funcionalidad, al tiempo que potencien el enriquecimiento humano de los equipos y de las personas sin diferenciar en cuanto a género, oportunidades y accesibilidad para todos, incluyendo los valores democráticos de la sociedad europea actual, el fomento de la cultura de la paz y la protección medioambiental

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer as distintas condicións experimentais da investigación nos procesos cognitivos de atención e planificación	A2	B2
Comprender a natureza cognitiva e neurolóxica dos procesos de atención e planificación e as súas relacións coas dificultades de aprendizaxe	A1	B1
Diseñar programas de intervención en atención e planificación e aplicalos conforme ás condicións experimentais establecidas	A3	B2
Sintetizar nun documento os principais resultados obtidos na aplicación dos programas, conforme ás condicións do deseño e valorando a súa achega ao coñecemento actual	A5	B3
Avaliar os resultados dos programas de intervención en atención e planificación	A3	B2 B5
Difundir aos seus colegas, mediante comunicacións en congresos, os principais resultados das súas investigacións ou reflexións	A4 A5 A6	B3 B4
Aplicar os resultados obtidos a situacións de dificultades nos procesos de atención e planificación	A4	B1

Contidos

Tema	
Proceso de Atención e Planificación	Conceptualización e modelos Atención, aprendizaxe e rendemento académico Planificación, aprendizaxe e rendemento académico
Neuropsicoloxía da atención e planificación. Cerebro, mente e cultura.	Modularidad dos procesos cognitivos O cerebro que fala. Trastornos. Afasias O cerebro que le. Trastornos. Alexias O cerebro que escribe. Trastornos. Agrafias
Avaliación dos procesos de Atención e Planificación	Valoración e medición do proceso de atención e o seu correlato co logro escolar Valoración e medición do proceso de planificación e o seu correlato co logro escolar
Intervención nos procesos de Atención e Planificación	Revisión e análise das intervencións máis actuais nos procesos de Atención e Planificación Deseño de investigacións no ámbito dos procesos de Atención e Planificación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	3	0	3
Seminarios	5	0	5
Traballos de aula	7	7	14
Traballos e proxectos	0	53	53

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesorado do contido principal dos temas.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre temas específicos da materia e á análise dos procedementos utilizados na formulación sobre o tema.
Traballos de aula	Desenvolvemento de exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do docente. Pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición

Traballos de aula	Resolución de dúbidas, titorización e seguimento do traballo persoal do alumnado
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Resolución de dúbidas, titorización e seguimento do traballo persoal do alumnado

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Seminarios	Valoración da participación activa do estudante na discusión de documentos científicos, casos ou outras actividades propostas na aula	20
Traballos de aula	Avaliación dos exercicios ou proxectos realizados na aula e/ou das actividades autónomas do estudante	40
Traballos e proxectos	Elaboración e presentación oral e escrita de informes, por parte dos estudantes, relacionados cos contidos e/ou procedementos do módulo correspondente	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia será necesario que os estudantes obteñan en cada proba ou actividade obxecto de avaliación como mínimo o 50% da cualificación nese apartado

Aqueles estudantes que non superen algunha das probas ou actividades poderán presentarse á avaliación do primeiro cuatrimestre, que se celebrará no período oficial establecido, acorde ao programa da materia.

Haberá unha segunda convocatoria no mes de xullo na que se avaliarán as competencias non adquiridas polo estudante durante o curso académico.

As datas oficiais das probas de avaliación poden consultarse no Espacio Común Alumnado do Máster en Dificultades de Aprendizaxe e Procesos Cognitivos

<http://fatic.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Das, J.P., Kar, B.C., y Parrila, R.K. (1998). *Planificación cognitiva : bases psicológicas de la conducta inteligente*. Barcelona: Paidós.

Planning. In Assessment of Cognitive Process: The PASS theory of intelligence (pp.80-102). <?xml:namespace prefix = "ST1" />New York: Allin and Bacon.

Assessment of Cognitvve Process: The PASS theory of intelligence. New York: Allin and Bacon.

García-Señorán, M.M, González, S.G. y Ramalho, J. (2007). PIHA (Programa de intervención en las habilidades atencionales). En M. Deaño (Ed.), *La función de apoyo educativo inclusivo para afrontar las dificultades en el aprendizaje* (pp. 59-74). Ourense: Asociación Española de Educación Especial. ISBN: 978-84-611-5963-5.

Naglieri, J.A. y Das, J.P. (2005). Smith, E. E. y Kosslyn, S.M. (2008). *Procesos cognitivos: modelos y bases neurales*. Madrid: Prentice-Hall.

Recomendacións